

Kjøbenhavnsposten.

Redigeret af J. F. Giödwad.

Udgiven og forlagt af A. P. Liunge.

12te Aarg.

Onsdagen d. 22. August 1838.

N 230.

Forsendes, ifølge Kongelig allernaadigst Tilladelse, med Posten saavel i Danmark som i Hertugdømmerne.

Hvad hører der til at være et dannet Menneske?

III.

Det jeg i det Foregaaende har sat Dannelsens Væsen i Begrebernes Mangfoldighed, Kårhed og Rigtighed og derefter udviklet de forskellige Læregjenstandes Betydning som Dannelsesmidler, funde det let synes, som om jeg sætter Dannelsen i det Intelligentes alene og ganske overseer Sølelse og Sindelag. Disses Udvikling hører unegteligen med til den Dannelse, som Enhver efter Eyne bør stræbe at tillegne sig. Den er ikke blot Oplysning, men Forædling; — den omfatter ikke blot Intelligenten, men alle Aalandens Evner, — Alt, hvad der rører sig i Menneskets Indre. Dannelsens Maal er Humanitet, o: Sindets og Hjertets Forædling, hvorved Mennesket bliver Menneske i den højere og ædlere Betydning. Det nærmeste Middel er Oplysning, hvorved Aalanden bliver i Stand til at skue og kjende Sandheden og derved fri (Liberal) i den højere og ædlere Betydning; thi den, som virkelig skjender Sandheden og ligesom skuer den, maa nødvendigen elske og eftertragte den. Al moralst Ufuldkommenhed har saaledes sin sidste Grund i en Sorblindelse, en Mangel paa Eyne til at skue Sandhed og Retfærdighed i det fulde, klare Lys; thi Villien — saavel den enkelte Beslutning, som det hele Sindelag — er egentlig kun Virkning af en Erfjendelse eller Tro, hvad enten denne er en sand Tro eller en falsk Indbildung (Wahn). Tilboieligheder og Vaner er vel Hindringer for Troens eller Erfjendessens Virksomhed paa Villien, men ikke uovervindelige, naar kun Troen er stærk eller levende nok. Dannelsen bestaaer altsaa virkelig i Begrebernes Mangfoldighed eller — om muligt — Fuldstændighed, Kårhed og Rigtighed, men Begreber maa man da ikke tage i en blot logisk Betydning; men derunder indebefatte ogsaa de højere Ideer, der mere ere Gjenstand for Sølelsen

end for Erfjendelsen. Saaledes saae vi ogsaa det Esthetiske med som Moment i Dannelsen. Men, skjønt Oplysning er det nærmeste Middel til Dannelse, er det dog, som bekjendt, ikke det eneste. Ogsaa Opdragelsen er et vigtigt Dannelsesmiddel, — et Middel til at bøje Øvisten, medens den er ung, og give den en onsfelig Netning. Jeg tænker herved ikke blot paa de Formaninger, Rejselser &c. hvorved Forældre stræbe at afholde deres Børn fra det onde og bevæge dem til det Gode, men fornemmelsen paa den, Indvirking, som den daglige Omgang og Exempler have paa det unge Gemyt. „Slet Selfskab fordcærer gode Sæder“, og godt Selfskab, gode Exempler, som daglig haves for Die, virke mere og sikkere, end den bedste Undervisning. Men, naar vi her tale om hvad der hører til at være et dannet Menneske, da mene vi fornemmelsen hvad og hvorledes det unge Menneske skal lære for at opnaae sand Dannelse. Vi kunne ikke tage Hensyn til den huuslige Opdragelse, som afhænger af mange forskellige Omstændigheder, men kun til den offentlige Undervisning, de offentlige Dannlesesanstalter, den almindelige Dannelse, som derved tilsigtes og kan udbredes. Denne er nu en højere og en lavere; men den højere kan igjen være mere eller mindre videnskabelig og har enten en saafaldet formal eller en real Tendents, — gaaer enten ud paa at uddanne Aalandseyrerne i Almindelighed eller for et visst Giemed, en vis Virksomhed i Livet. Kun den første Art kan her vedkomme os, da vi ikke tale om, hvorledes et Menneske kan blive dulig til een eller anden Stilling i Livet, men kun om den almindelige Dannelse. Imidlertid er det ikke blot Dannelsen, men ogsaa Dannelsens Midler, Læregjenstandene, som deles i reale og formale, i saadanne, som ere anvendelige i det praktiske Liv, og saadanne, som blot tjene til at uddanne Aalanden i Almindelighed. Da Maalset for denne Dannelse, som sagt, er Humanitet, falder man Midlerne til dets Opnaelse Humaniora, og derved forstaaer man nærmest den græske og ro-

Dannelse. Realisten skal have en videnstabelig Dannelse, saavel som Embedsmanden, men, saavidt muligt, ved saadanne Videnskaber, som kunne være ham til Nutte i det praktiske Liv, og det er jo netop de Videnskaber, vi i det Foregaaende (Nr. 219—20) have omtalt som fornødne til Almeendannelse. — Grammatikken kan, efter min Mening, blive tilstrækkeligt oplyst ved 2—3 levende Sprog foruden Modersmaalet, og de døde Sprog, der i real Henseende ere unyttige, kunne saaledes undværes ogsaa som formale Dannelsesmidler, — naar kun Grammatikken behandles paa en rigtigere Maade end hidtil. Historien er ligesaa vigtig for Realisten som for Formalisten, endog i real Henseende, da hver Konst har sin Historie, der knytter sig til den almindelige Verdenshistorie. Mathematikken er jo Realisternes Hovedvidenskab, som Grundvold for alle tekniske Videnskaber, og Realisten vil derfor ikke kunne nojes med, hvad der kan være nogenlunde tilstrækkeligt for Formalisten, — et Begreb om Mathematiken. Den eneste Forskjel imellem den reale og formale Dannelse er altsaa de gamle Sprog, som Realisten ikke vil levere, fordi de ere ham unyttige, og Naturvidenskaberne, som man ikke vil ansee fornødne til den formelle Dannelse. Spørgsmaalet er da, om disse ikke ogsaa kunne være gavnlige for Formalisten, : om de ikke bidrage væsentlig til Landens almindelige Uddannelse (formel Dannelse), og om Realisten ikke ogsaa kunde have Nutte af hine.

(Sluttet. følger.)

Nyheds-Post.

København, den 22de August 1838. Jydske Stænder. Mødet den 27de Juli. (Sluttet.) Deputeret Nyholm opførte et Fortrag om Amtsrepartitionsfondenens Bestyrrelse og Offentliggjørelse af sammes Regnskaber, enstemmig vedtages Committee (Petersen, Roulund og Hjelstrup). Mødet den 28de Juli. Sagerne angaaende Deputeret Halds Fortrag om Valgbarhed for Bekjenderne af den mosaiske Tro og Deputeret Skous Fortrag om Dommerkornets Forandring til en bestemt aarlig Pengeafgift, blev forelsbigen discuterede. Mødet den 30te Juli. Sagen betreffende Udkast til en Anordning angaaende Behandlingen af en borrebbeven Persons Formue blev foretagen til endelig Behandling og afgjort; Sagen betreffende Udkast til en Forordning, indeholdende nærmere Bestemmelser angaaende Fremmedes Handelsberettigelse, blev forelsbigen discuteret.

— Rom den 7de August. I Søndags efter Midnat er Thorvaldsen afreist herfra over Civitâ-vechia til Livorno, hvor et dansk Krigssfib ligger beredt til at føre ham til København. Flere af hans Landsmænd have ledsgaget ham, og to yngre Konstnere, Blunk og Mathiå, gjøre Reisen med ham til Danmark. Den udmerkede Konstner tænker snart igjen at være i Rom, man

siger endnu før Vinteren begynder, som han i sin fremrykkede Udvigter frygter for at tilbringe i det nordlige Klima. (Allg. Zeit.)

— Ifølge Garnisons-Stabskrigsrets-Dom af 22de f. M. stadsfæstet ifølge allerhøioste Resolution af 17de dennes, skal Materialstrøver ved Kronborg-Fæstning, Lieutenant Frederik Julius v. Schaldemose, for Overtrædelse af Anordningerne om Trykkesfriheden, til Krigshospitalskassen bøde 100 Rbd. Solv, samt efterat den Tid, hvori han, ved Garnisons-Stabs-Krigsrets-Dom af 20de September f. A. og allerhøioste Resolution af 29de f. M. er blevet den, ved Forordningen af 27 Sept. 1799 § 20 fastsatte Censur undergiven, er udleben, fremdeles være saadan Censur underkastet i 5 Aar, saa skulle og de Beskyldninger og øvrige utilbørlige Udladelser, hvormed han, i den, i Bladet „Søndagsgæsten“ Nr. 5 under Titel: „Barbari paa Kronborg Amt“, indtrykkede Artikel, har angrebet Helsingors Politi i Almindelighed og den constituerede Politimester, Cand. jur. Crone i Sørdeleshed, saavel som Districtscommissair og Dannebrogsmænd Clasen, være døde og magtesløse.

— Vi gjøre de af vores Læsere og Læserinder, der endnu ikke have set de gobelinste Tableaux, opmærksomme paa disse af Uld og Silke vœrde Malerier, der have en høj Grad af Konstnerisk og industriel Interesse. I første Henseende nævne vi især det Tableau, det fremstiller Gjenkendelses Scenen imellem Joseph og hans Brodre, Utdrystket i Josephs og Benjamins Ansigter er mestrigt, og vil man i sidste Henseende have en Forestilling om den udholdende Fuld, et saadant Stykke kræver, og hvorledes dets Fuldførelse kan forære et heelt Mennekelsis, da betragte man Bagfladen af et af Arbeiderne og lægge Mærke til den ustallige Mængde af forstjelligfarvede Småtraade, der skulle sammenknyttes og afskæres inden selv den mindste Deel af det store Maleri kan fremstaae.

— Da Udsædet af den forestaaende Høst, en Sag, der stede maa være af høieste Interesse for alle Stænder i Danmark, ved den vedholdende Regn er blevet noget precairet, skulle man have ventet i vores Provinsialblade, som bedst maatte være i stand dertil, oftere at see Beretninger om Landmandens Udsigter iaar, end det hidtil har været tilfældet. Vi skulle imidlertid her meddele, hvad der i saa Henseende fra de forskellige Kilder sidst er kommet os for Sie:

— (Aarhus Avis.) Fra Sjælland den 13de Aug. Paa femte Uge have vi nu haft en vedvarende Regn, der meget har nedskæmt de glade Forhaabninger, Landmanden nærede om dette Aars Høst. Paa Engene staar Bandet højt; af Høst er højest ubetydeligt bjerget, og dette Lidet er oven i Kjøbet høstet flet. De rige Klovermarker, der iaar lovede et usædvanligt Udbytte, have hidtil kun givet Lidet paa Stænget. Paa Marken sees Stakkene endnu staar næsten sorte, og Mangfolige har man, som ganske bedærvede, maattet kjøre paa Moddingen. Engene lovede i mange Egne ikke Meget i Aar; men de holde endnu mindre. Paa mange Engne sees Stakkene ryge og ere indeni brændende hede. Det er høist sandsynligt, at det ugunstige Beirlig ogsaa vil vise sin fordævelige Indvirking paa Sædmarkerne, og fra mange Steder høres allerede Klager i denne Henseende, hvisaarsag ogsaa Sædpriserne, trods de nysaa rige Udsigter, holde sig stive. Enkelte Aug- og Bygmarker ere allerede meide, rimeligtvis af Nød noget for tidligt. Thi Noden er ubeskrivelig, da alle Forraad, selv i Kjøbstæderne, ere udømt. Kornhandlerne have iaar gjort brillante Affairer, og deres Commis drage allerede gjennem Landet, for at slutte Handel om ny Hvede og Byg.